

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3167/2018
29.08.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, др Илије Зиндовића и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Дуброја, адвокат из ..., против туженог ББ, ради утврђења ништавости уговора о делу и утврђења преображаја, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1027/18 од 22.06.2018. године, у седници одржаној 29.08.2019. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1027/18 од 22.06.2018. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 191/16 од 30.11.2016. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 191/16 од 30.11.2016. године, ставом 1. изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да су ништави: уговор о делу број .. од 26.09.2013. године, уговор о делу бр. .. од 01.04.2014. године, уговор о делу бр. .. од 01.07.2014. године, уговор о делу бр. .. од 01.09.2014. године, уговор о делу бр. .. од 27.02.2015. године, анекс I бр. .. од 18.03.2015. године, уговор о делу бр. .. од 24.09.2015. године и уговор о делу бр. .. од 24.10.2015. године закључен између тужиоца и туженог. Ставом 2. изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужилац код туженог засновао радни однос на неодређено време дана 26.03.2013. године. Ставом 3. изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1027/18 од 22.06.2018. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 191/16 од 30.11.2016. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца и туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против другостепене пресуде, тужилац је сходно члану 441. ЗПП, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 441. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14) према којој одредби је ревизија дозвољена у парницама у споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду код туженог радио по основу више сукцесивно закључених уговора о делу и анекса уговора, а ради обављања послова обезбеђивања градилишта у тунелима "ВВ" и "ТГ". Тужилац сматра да су ти назначени уговори о делу незаконити и ништави јер се не ради о уговорима о делу из члана 199. ЗОР већ о пословима који спадају у редовну надлежност туженог те да су се стекли услови сходно правилу из члана 32. став 2. Закона о раду за преображај тужиоцевог ангажовања код туженог у спорном периоду у радни однос на неодређено време и то почев од 26.09.2013. године као дана ступања на рад. Тужени је 17.09.2012. године са ДОО "ДД" ... закључио уговор за извођење радова на санацији тунела "ВВ" и "ТГ" и истим је био одређен рок за завршетак наведених радова 120 календарских дана. Тај рок је више пута продужаван. Анексом основног уговора број 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10 и записника о примопредаји радова од 11.08.2015. године произилази да је примопредаја уговорених радова на санацији наведених тунела (које је тужилац путем оспорених уговора о делу (обезбеђивао) одржана дана 31.07.2015. године у просторијама ДОО "ДД" с тим да записник није потписан од стране представника ЈКП "ЂЂ". Према оснивачком акту туженог његова претежна делатност одређена је са шифром ".." што подразумева истраживање и развој у осталим природним и техничко-технолошким наукама. Према Правилнику о систематизацији послова туженог произилази из прилога 2 где је садржана табела свих послова у туженом привредном друштву са шифрама, СС и утврђени коефицијенти да тим актом послови обезбеђења (чувара) нису систематизовани. Тужилац је туженом упутио позив за закључење уговора о раду од 18.12.2015. године и изјаснио се да не прихвата његов предлог за закључење споразума о раскиду уговора о делу јер сматра да је у конкретном случају засновао радни однос на неодређено време у смислу члана 32. став 2. Закона о раду и то за обављање послова чувара предметних тунела, па је стога позвао туженог да са њим закључи уговор о раду на неодређено време од 26.09.2013. године као дана ступања на рад код туженог. Тужени није прихватио такав предлог тужиоца.

При овако утврђеном чињеничном стању, нижестепени судови су на основу одредбе члана 199. Закона о раду, оценили да је тужбени захтев тужиоца неоснован при чему другостепени суд закључује да је правилно оценио првостепени суд да нема услова за преображај радног односа на неодређено време сходно члану 32. став 2. Закона о раду јер лице које обавља послове по основу уговора о делу нема статус запосленог лица с обзиром да је реч о раду ван радног односа. Према члану 199. став 1. Закона о раду, послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о делу ради обављања послова који су ван делатности послодавца, а који имају за предмет самосталну израду или оправку одређене ствари односно самостално вршење одређеног физичког или интелектуалног посла. У смислу цитиране правне норме,

уговори о делу представљају специфичне уговоре с обзиром да то подразумева рад ван радног односа а лица која се ангажују путем оваквих писаних уговора немају својство запослених лица. Тужилац је код туженог обављао послове који нису у делатности туженог као послодавца то јест исти није систематизован као врста посла којим се бави тужени. Тужилац је са туженим закључио класични уговор о делу, а код оваквих уговора битан елемент уговора није време обављања посла (као код уговора о привременим, повременим пословима) већ је овде акценат на самом послу који мора бити ван делатности послодавца што у овом случају је и било. Овако закључени уговор између тужиоца и туженог има карактер уговора о делу и нема правну природу уговора из члана 199. Закона о раду, па се није могла ни утврдити ништавост истих уговора у смислу члана 103. ЗОО. Сходно томе, другостепени суд налази да је правилно поступио првостепени суд када је одбио тужбени захтев налазећи да у конкретном случају нема могућности примене члана 32. став 2. Закона о раду.

Оцењујући наводе ревизије, Врховни касациони суд налази да се закључак и одлука нижестепених судова заснива на погрешној примени материјалног права што је за последицу имало непотпуно утврђено чињенично стање, што је исходovalo доношењем неправилне одлуке.

Наиме, нижестепени судови полазе од чињенице да је тужилац са туженим закључио уговоре о делу (више уговора и анекса) при чему је посебно имао у виду чињеницу да послове које је тужилац обављао нису делатност туженог као послодавца тј. исти посао није систематизован као врста послова којим се бави тужилац. Полазећи од правне природе уговора тј. да се ради о уговору о делу, а не уговору о раду нижестепени судови су одбили тужбени захтев као неоснован.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, није од битног значаја околност да тужени није систематизовао врсту посла којом се тужилац бавио. Очигледно је да је тужилац обављао одређени посао, и то у континуитету по закљученим уговорима који су означени као уговори о делу. Међутим, с обзиром на период трајања обављања тог посла, није од значаја чињеница да тужени према оснивачком акту није предвидео посао којим се бавио тужилац већ да је предвидео посао одређен шифром .. што подразумева истраживање и развој у осталим природним и техничко-технолошким наукама. Иако акт оснивања и Правилник о систематизацији послова туженог није предвидео обављање назначених послова које је обављао тужилац по закљученим уговорима тј. такво радно место није систематизовано, стоји чињеница да је тужилац такав посао обављао. С друге стране, првостепени суд се није бавио питањем да ли закључени уговори о делу у суштини представљају симуловане уговоре и да ли се иза истог крије други дисимуловани уговор а ово посебно имајући у виду да је тужени имао потребе за вршењем таквог посла које је обављао тужилац уколико би се у току поступка утврдило да се ради о симулованом правном послу (закључени уговори о делу), истовремено суд мора утврдити о којем другом правном послу се ради оцењујући да ли се то може сматрати уговором о делу иако су такви уговори насловљени као уговори о делу.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити по примедбама Врховног касационог суда, и тек након потпуно утврђеног чињеничног стања правилно ће извршити оцену утврђених чињеница и у складу са тим примениће материјално право.

- 4 -

Из напред изнетих разлога, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић